

KOSTARIKA - OPERATIVNÍ PŘEHLED

Kostarika se stala významným sídlem multinacionálů mnoha průmyslových odvětví. Více než 250 společností si ji vybralo pro:

- vysokou kvalifikovanost kostarické pracovní síly
- strategickou pozici ve středu amerického kontinentu
- stabilní a transparentní podnikatelské prostředí
- kvalitní infrastrukturu.

O kompetitivitě Kostariky svědčí tyto údaje:

- Kostarika je největším exportérem IT technologií v Latinské Americe. V celosvětovém pořadí je dle údajů Světové banky za rok 2013 na 4.místě.
- Kostarika je nejlepší volbou k založení globálních center služeb v Latinské Americe (dle Hackett Group 2013)
- San José je dle žebříčku 100 nejlepších outsourcing míst (Tholons) jedničkou pro outsourcing v Latinské Americe
- Zahraniční přímé investice na hlavu činí 521 US dolarů. Kostarika je jedním z nejkompetitivnějších států, nad průměrem velkých ekonomik LA, jako Brazílie, Mexiko či Chile.
- Růst zahraničních přímých investic je průměrně 14.1% každoročně od roku 2002.

OBEČNÉ ASPEKTY

Kostarika jako středně rozvinutá země udělala důležitý pokrok v oblasti ekonomické, sociální a ekologické. Tím se výrazně odlišuje od svých sousedů, se kterými sdílí geografický a geopolitický prostor.

V posledních sedmdesáti letech (od roku 1948) se vyznačuje výrazným rozvojem, který vyvolala odvážná inovační vládní rozhodnutí podpořená občanským i podnikatelským sektorem. Namísto militarismu ji přinesly stabilitu, demokracii a bezpečnost.

Od poslední občanské války v roce 1948, po které byla zrušena armáda, se Kostarika na rozdíl od ostatních zemí regionu, nestala místem ozbrojených konfliktů a každé 4 roky se v ní konaly svobodné a demokratické volby. Demokratická tradice trvá v Kostarice již 160 let.

VZDĚLÁNÍ

Po zrušení vojska v roce 1948 se ušetřené prostředky vložily do vzdělání. Ústava v tomto roce stanovila, že 6 % HDP musí jít na vzdělání. Tento včasný a významný krok významně přispěl k integrálnímu rozvoji země.

EKONOMIKA

V roce 2011, dle údajů Světové banky 2013, HDP na hlavu v Kostarice dosáhl 6 647 US dolarů, což znamená zvýšení o 32% od roku 2000. Z toho 6% pocházelo ze zemědělství, 32% z průmyslové činnosti a 68% ze služeb. Export v roce 2011 přesáhl 10 bilionů US dolarů pocházejících zejména ze zemědělství, cestovního ruchu, průmyslu (IT, lékařská zařízení) a obchodních služeb zprostředkovaných call centry (statistika 2012).

Středoamerický společný trh

Kostarika, Salvador, Guatemala, Honduras a Nikaragua tvoří Středoamerický společný trh, jehož hlavním cílem je sjednotit ekonomiky, dát společný impuls rozvoji Střední Ameriky a zlepšit životní podmínky 34 milionů jejích obyvatel.

Smlouva o ekonomické integraci vstoupila v platnost 4.6.1961 pro Guatemalu, Salvador a Nikaraguu, 27.4.1962 pro Honduras a 23.9.1963 pro Kostariku.

Hlavními nástroji ekonomické integrace jsou:

- Multilaterální smlouva o volném obchodu a středoamerické ekonomické integraci
- Středoamerická úmluva o srovnání překážek importu a její protokol o daňových zvýhodněních
- Mezivládní bilaterální smlouvy o volném obchodu a ekonomické integraci
- Asociační ekonomická smlouva mezi Guatemalou, Salvadorem a Hondurasem

Asociační smlouva mezi Střední Amerikou a Evropskou Unií

V Kostarice vstoupila obchodní část dohody v platnost 1.10.2013. Kostarika stejně jako státy EU věří, že země může dosáhnout růstu a snížit chudobu plnou integrací do globální ekonomiky. Rozvojové země s malými trhy jsou odkázány na zahraniční import a přímé investice, aby mohly uvést v chod svůj produkční potenciál. V tomto kontextu smlouva je úhelným prvkem konsolidace a rozšíření komerční platformy Kostariky a představuje bezprecedentní příležitost pro rozvoj středoamerického regionu.

EU je nejen starý přítel a spojenec, ale i druhý největší ekonomický partner, reprezentující v roce 2012 11,4% kostarického zahraničního obchodu. Do EU šlo v témže roce 18,2% kostarických exportů, z EU pocházelo 7% kostarického importu. EU byla zdrojem 14% přímých zahraničních investic. Smlouva zaručila Kostarice ekonomický růst a přispěla k vytvoření příznivého klimatu pro investice, co se týče předvídatelnosti, jistot a transparency.

Kostarickými největšími obchodními partnery v EU jsou Holandsko a Německo. Exporty do Německa v roce 2012 dosáhly 202,1 milionů US dolarů. Hlavními produkty byly káva, banány, melouny, ananasy spolu s počítačovými mikročipy. Dovozy do Kostariky dosáhly 226,5 milionů US, z čehož 12,5% tvořily automobily, některé typy vyráběné v ČR.

Exportu do České republiky dominují mikročipy, které multinacionál INTEL vyrábí v Kostarice. Zbytek tvoří zemědělské produkty jako banány a ananas. V roce 2011 činil

kostarický vývoz 119 mil. USD v roce 2012 326 mil.USD a v roce 2013 se výrazně zvýšil na 446 mil USD. Kostarický import z ČR v roce 2011 činil 5,6 mil. USD, v roce 2012 činil 6,6 mil. USD a v roce 2013 9,3 mil.USD.

Asociační smlouva konsoliduje a rozšiřuje přístup Střední Ameriky na evropský trh, včetně služeb. Vývoz kostarických služeb se stal úhelným faktorem pro ekonomický růst, v roce 2012 tvořil třetinu celkového exportu. Navíc IT exporty a komerční služby společně převýšily exporty zemědělské. Na druhé straně výrobky z EU mají preferenční přístup na kostarický trh, kde mohou soutěžit s produkty zemí, se kterými již Kostarika má platné dohody o volném trhu (US, Kanada, ČLR).

Aplikace smlouvy je počátkem nehlubšího a nejširšího vztahu mezi našimi regiony. Kostarika věří, že smlouva dovolí na jedné straně udržitelný růst komerční výměny a na druhé pomůže sjednotit úsilí v prosazení společných zájmů.

STATISTIKY

Průměrná délka života vzrostla z 62 let v roce 1960 na 79,3 let v roce 2011. Koefficient kojenecké úmrtnosti se snížil z 12 v roce 1998 na 9.1 v roce 2011. Všechny děti mají přístup k základnímu vzdělání, 75% pak k vzdělání středoškolskému. Kriminalita je v Kostarice mnohem menší než v ostatních státech regionu.

Kostarika od roku 2008 dostává pravidelně vysoké hodnocení svých demokratických institucí a vlády práva v transformačním registru Bertelsmannovy nadace.

EKOLOGIE A CESTOVNÍ RUCH

Kostarika je světovým šampionem biodiverzity. Od roku 1977, kdy Kostarika, s výhledem do budoucnosti, schválila plán národních parků, jsou tyto oblasti chráněny a je zabráňováno zejména masivnímu odlesňování. Aktuálně se jedná o 28 národních parků, která zabírají 12% kostarického území, přičemž dalších 15% území je pod částečnou ochranou, zabraňující odlesňování.

V roce 1990 Ministerstvo životního prostředí a Energetiky vydalo Strategii konzervace a udržitelného rozvoje (dále SKUR), dokument na tu dobu, ve srovnání s dalšími státy, velmi ambiciózní a inovativní. Dokument upravuje řadu obecných témat jako ochranu vod, cestovní ruch, energetiku, zdraví, jakož i aktuální témata užívání pesticidů, zacházení s odpady a městské plánování.

Ze SKUR vycházejí vládní politiky, které stvořily současný model udržitelného ekoturismu, který je zdrojem zaměstnanosti a rozvoje v oblastech s limitovanými prostředky.

SKUR jasně deklaruje nezbytnost usilovat o zachování lesů a omezit užívání fosilních paliv.

Kostarika vyhlásila, že v roce 2021 se stane karbononeutrální zemí. Tento i ostatní cíle, zaměřené do budoucnosti, vycházejí z konsensu mezi politickými elitami ve věci rozvoje země a ochrany životního prostředí.

Ochrana životního prostředí a údržba lesů patří mezi nejdůležitější úspěchy Kostariky, o čemž svědčí zvětšení povrchu lesních porostů z 21% území v roce 1987 na současných 52%. Kostarika je jedinou zemí regionu, které se to v první dekádě 21.století podařilo.

Úspěchy kostarického plánování posloužily za vzor ostatním zemím regionu, které přijaly obdobné prostředky a politiky. Mimo jiné Mexiko a Ekvádor přijaly obdobný systém platby za služby ekosystémům úspěšně užité v Kostarice, docilující rovnováhu mezi ekonomickým a ekologickým myšlením. Dalším příkladem je vládní prodej karbonových bonusů na mezinárodním trhu.

V oblasti cestovního ruchu se od roku 1985 realizovaly důležité kroky, mj. fiskální pobídky, tarifní výjimky a další metody sloužící k rozvoji sektoru. Kostarika se řídí Národním plánem udržitelného cestovního ruchu a užívá nástroje certifikace k propagaci výhod spojených s udržitelným rozvojem turistického sektoru.

Koncem 20.století Kostarika měla solidní bázi politik a strategií, které podporují udržitelný rozvoj v sektorech ekonomiky, udržitelného cestovního ruchu, sociálního rozvoje, pokroku a budoucí vize v oblasti vzdělávání a ochrany životního prostředí.

ZÁVĚR

Historický úspěch Kostariky spočívá na třech pilířích udržitelného rozvoje: ekonomice, sociální oblasti a pokroku v ochraně životního prostředí. Je evidentní, že tento model ekonomického rozvoje funguje dobře.

Závěrem tři věci, které je nutno v případě Kostariky zdůraznit:

1. Ta základní je, že udržitelnost funguje. Ekonomické sociální a ekologické cíle se mohou rozvíjet společně. Příkladem je turistický průmysl, který by nebyl čím dnes je, pokud by se před desetiletími neinvestovalo do vzdělání.
2. Být průkopníkem má své výhody. Úspěch Kostariky vychází z odvážných a vizionářských rozhodnutí jejích vůdců před mnoha lety jako bylo zrušení vojska, investice do vzdělání, znovuzalesňování a koarbononeutrální cíl v roce 2021.
3. Udržitelnost nezaručí jen vládní iniciativa. Úspěch Kostariky se nedá vysvětlit jen vládním plánem, ale společným úsilím po sobě následujících vlád, občanské společnosti, podnikatelského sektoru, nevládních organizací, univerzit a obyvatel Kostariky.

Zdroje:

Bertelsmann Stiftung "Úspěšné strategie udržitelné budoucnosti" (str.81-102 , 2013)
web: http://www.bertelsmann-stiftung.de/cps/rde/xchg/SID-FCB1542D-796595D9/bsi_engl/hs.xsl/nachrichten_118785.htm (Ingles) http://www.bertelsmann-stiftung.de/cps/rde/xchg/SID-FCB1542D-796595D9/bsi/hs.xsl/nachrichten_118785.htm (Alemán)
- Ministerio de Comercio de Costa Rica - www.comex.go.cr
- CINDE - www.cinde.org/es
- Eurostat - epp.eurostat.ec.europa.eu
- zpráva o stavu národa - <http://www.estadonacion.or.cr>
- Světová banka - www.bancomundial.org